

Список використаних джерел та літератури:

1. Куйбіда В.С. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату / Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В. // Вісник Національної академії державного управління при президентіві України. Серія “Державне управління”. – К. : НАДУ, 2018. – № 1. – С. 5–10
2. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 верес. 2017 р. № 649-р.// Офіц. вісн. України. – 2017. – № 78. – Ст. 2402.
3. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р // Офіц. вісн. України. – 2018. – № 16. – Ст. 560. – С. 70.
4. Global Location Services Index [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.atkearney.com/strategic-it/global-services-location-index>.
5. Phillip J. Hatch Technology Market Assessment: Ukraine 2016: [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.akholi.com/wp-content/uploads/2016/02/Ukraine-Technology-Exports-2016.pdf>.
6. Tkachenko V. The economic-mathematical development of buildings construction model optimization on the basis of digital economy / A. Kwilinski, M. Klymchuk, I. Tkachenko // Management Systems in Production Engineering – VoL.27.- Issue 2. – 2019. – С. 119-123.

*Шебек Надія Миколаївна,
доктор архітектури, професор, завідувач кафедри містобудування,
Дзиба Вероніка Олександрівна, аспірантка,
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ПЕРЕДУМОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНО-ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Як засвідчує досвід розвинених країн, конкурентоспроможність держави значною мірою залежить від ефективності створення, використання і розповсюдження новітніх технологій. Зважаючи на очевидне відставання України від світових темпів розвитку наукоємного виробництва та впровадження новітніх науково-технічних розробок, для представників різних галузей знань актуальним лишається завдання з осмислення змісту інноваційних процесів та

пошуку власного місця на передньому краї вітчизняної науки. Зокрема, перед науковцями містобудівниками постає завдання визначення оптимальних територіально-просторових умов для прискореного розвитку і ефективного функціонування мережі містобудівних об'єктів, призначених для генерації, акумуляції та реалізації нових знань.

«Діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [1] називається інноваційною і регулюється Законом України Про інноваційну діяльність. Стимулювання інноваційних процесів і підтримка розвитку економіки України інноваційним шляхом займає чільне місце серед пріоритетів держави.

Дослідження процесів, які сприяли стрімкому економічному злету країн, господарство яких було зруйноване під час другої світової війни [2], спонукало науковців до осмислення необхідності розробки загальнодержавної стратегії із розповсюдження передового досвіду. З середини 80-х рр. ХХ ст. над формуванням теоретичних засад концепції національних інноваційних систем працюють групи вчених з різних країн світу. Сьогодні національну інноваційну систему визначають як динамічну, відкриту, структуровану підсистему міжнародної інноваційної системи, що складається із взаємопов'язаних активно співпрацюючих інституцій та забезпечувальних інститутів, які задіяні у процесі створення, акумуляції та реалізації наукових знань, техніки і технологій з урахуванням правових, економічних, організаційних, соціально-культурних умов інноваційного процесу в межах національного господарства і на основі стратегії науково-технологічного розвитку, основною метою якої є підвищення конкурентоздатності економіки та рівня життя населення [3].

Національна інноваційна система України включає п'ять підсистем: державного регулювання, освіти, генерації нових знань, інноваційної інфраструктури, виробництва [4]. Оптимальний варіант розбудови національної інноваційної системи України передбачає збалансований розвиток усіх її підсистем.

Підсистема інноваційної інфраструктури є сполучною ланкою між результатами наукових досліджень і ринком, державою і підприємницьким сектором економіки. Саме вона покликана забезпечувати розвиток і підтримку всіх стадій інноваційного циклу. «Інноваційна інфраструктура – сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові,

консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)» [1].

Інноваційна інфраструктура «складається з виробничо-технологічної, фінансової, інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової складової, а також з технополісів, технологічних та наукових парків, інноваційних центрів та центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів та інноваційних структур інших типів; інформаційних мереж науково-технічної інформації, експертно-консалтингових та інжинірингових фірм, інституційних державних та приватних інвесторів» [4].

Особлива роль в інноваційному процесі належить технопаркам та технополісам. Технопарки являють собою сучасну форму взаємодії освіти, науки, техніки і виробництва, в результаті якої виникають науково-інноваційні комплекси для розробки новітніх технологій, швидкого запровадження науково-технічних розробок і виробництва новітньої продукції. Основу технопарків складає взаємодія університетів, науково-дослідних центрів, конструкторських та виробничих підрозділів, використання ними сучасної інформаційної бази. Сьогодні відомо три основні моделі розвитку технопарків: американська, європейська, японська, крім них, є змішана модель [5].

Американська модель. □ У США й Великобританії виділяються три типи технопарків: «наукові парки», «дослідницькі парки», «інкубатори». Прикладом «наукового парку» є перший технопарк світу, організований на базі Стенфордського університету (штат Каліфорнія) в 1949 році. З початку своєї діяльності цей парк став місцем комерційної діяльності, джерелом якої служили результати наукових досліджень учених з університетських лабораторій [6]. Науковий парк Стенфорд займає площу 280 га (рис. 1). «Дослідницькі парки» відрізняються тим, що в них нововведення розробляються тільки до стадії технічного прототипу. Типовий приклад дослідницького парку, у якому на землях університету перебувають не підприємства й лабораторії промислових компаній, а дослідницькі інститути некомерційного характеру, тісно пов'язані із промисловістю, – приватний дослідницький центр Іллінойського Технологічного Інституту, США. «Інкубатори» – це організації, основним завданням яких є формування й обслуговування максимально сприятливого середовища, призначеного для розвитку нових інноваційних фірм, що перебувають на стадії виникнення й становлення. Інкубатор, як просторове середовище, являє собою багатофункціональну будівлю або комплекс будівель, поділений на модулі для дрібних інноваційних підприємств, і має систему обслуговування. Інкубатори можна розділити на два основних види: ті,

які діють як самостійні організації та ті, що входять до складу технопарку.

Європейська модель технопарку (друга хвиля). Основною метою створення був трансферт технологій, тобто прискорення процесу впровадження наукових винаходів у виробництво. Для європейської моделі характерно розміщення великої кількості малих фірм в одній будівлі та наявність декількох засновників. За таким принципом функціонують Дослідницький парк Університету Хериот Уат, Единбург; Науковий парк Трінтіколеджу, Кембридж.

Японська модель передбачає будівництво нових міст – так званих «технополісів». У межах програми «Технополіс» з 1984 р. Японії, за підтримки уряду, в малих містах країни створено 26 зон новітніх технологій. Наприклад, у «місті мозків» – Цукуба (рис. 2), розташованому за 35 миль на північний схід від Токіо, живе 11500 чоловік, які працюють у 50 державних дослідницьких інститутах і двох університетах. У Цукубі розташовано 30 з 98 провідних державних дослідницьких лабораторій Японії, що робить це місто одним з найбільших наукових центрів світу.

Змішана модель поєднує ознаки японської і американської. Прикладом змішаної моделі технопарків може бути найбільший науковий парк Франції (площею понад 2000 га) «Софія Антиполіс» (рис. 3).

Рис. 1. Стенфордський індустріальний парк «Силіконова долина», США

Рис. 2. Науково-технічний центр «Цукуба», Японія

Рис. 3. Науково-технічний парк «Софія Антиполіс», Франція

Технополіси – це, по суті, наукові містечка із власною соціальною інфраструктурою, розміщені у спеціально визначених районах. Подекуди, зокрема в Японії, вони виконують додаткові функції – підтримання та стимулювання розвитку відсталих регіонів. До речі, вони активно створювалися в СРСР, досить згадати Дубну і Арзамас-16, де проводилися масштабні ядерні дослідження. Нині у світі налічується

понад 300 технополісів, у тому числі в Японії та США – по 20, Німеччині – 30, у Франції – приблизно 50.

Принципи організації інноваційної інфраструктури, як і технологія функціонування її окремих компонентів широко досліджуються економістами. Особливості архітектурно-планувальної організації окремих складових інноваційної інфраструктури розглядалися у наукових працях архітекторів [7, 8]. Орієнтири містобудівного розвитку інноваційних об'єктів виробничих територій – технопарків, індустріальних парків, виробничих територій технополісів, окреслено в Державних будівельних нормах [9].

Разом з тим, осмислення підходів до територіально-просторової організації інноваційної інфраструктури лише починається. В межах нашої країни інноваційна діяльність ведеться на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях, отже на теоретичне обґрунтування очікують особливості територіально-просторової організації інноваційної інфраструктури України, її регіонів, окремих поселень. Крім того, на особливу увагу заслуговує проблема адаптивності як інноваційної інфраструктури в цілому, так і її складових.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України Про інноваційну діяльність. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 36, ст.266
2. Freeman C. Technology Policy and Economic Performance: Lessons from Japan. – London: Pinter, 1987.
3. Кавтиш О. П., Гречко А. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення національної інноваційної системи // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – № 2. – С. 223-228.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 680-р "Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи".
5. Саліхова О. Б. Високі технології: дефініція та оцінка. – К.: ДП "Інформ-аналіт. агентство", 2008. – 289 с.
6. Сафронова А. А. Инновационная инфраструктура: Методология формирования и развития. – Москва: «Палеотип», 2007.
7. Лилуєва О. В. Архитектурное формирование технопарков на базе наукоградов: автореф. дис. ... канд. арх.: 05.23.21 – 2011.
8. Поліванова М. В. Інноваційний підхід до функціонально-планувального рішення технопаркових комплексів: автореф. дис. ... канд. арх.: 18.00.02 – 2019.
9. Державні будівельні норми ДБН Б.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. – К.: Мінрегіон України, 2019. – 177 с.